

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2019-09-02
Stockholm

Mål nr
M 12288-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2018-11-30 i mål nr M 4350-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljönämnden i Malmö stad

Motpart

Glans Experten i Malmö AB

Ombud: Y.M.

SAKEN

Avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1500834

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Malmö stad (nämnden) förelade den 9 april 2018 Glans Experten i Malmö AB att senast fyra veckor efter det att föreläggandet vunnit laga kraft vidta ett flertal åtgärder på fastigheten XX i Malmö. Bolaget delgavs beslutet den 2 maj 2018.

Den 5 september 2018 avslog mark- och miljödomstolen en ansökan från nämnden om utdömande av vite avseende överträdelse av föreläggandet den 21 juni 2018 med motiveringen att överträdelse kunnat ske först den 22 juni 2018.

Nämnden ansökte därefter på nytt om utdömande av vite och uppgav i ansökan att överträdelsen skett den 22 juni 2018. Mark- och miljödomstolen har i nu överklagat avgörande avvisat nämndens ansökan på grund av res judicata.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Nämnden har i huvudsak anfört följande: Mark- och miljödomstolen har i sitt avgörande hänvisat till MÖD 2014:18. Den avgörande skillnaden mellan det fallet och förevarande är tidpunkten för ansökans ingivande. I MÖD 2014:18 hade den första ansökan getts in innan tidsfristen för efterkommande löpt ut medan ansökan i detta mål getts in efter det att tidsfristen för efterkommande löpt ut. Den nu aktuella situationen bör jämföras med den i MÖD 2014:18 varför nämndens tidigare ansökan endast får anses ha avslagits på formell grund. Den aktuella ”gärningen” i detta mål består av underlåtenhet att ge in vissa begärda handlingar. Denna gärning kan först ha inträffat den 22 juni 2018 och en prövning av ett påstått gärningstillfälle i tiden före detta datum kan inte utgöra hinder på grund av res judicata att ta upp den nu aktuella ansökan om utdömande av vite till prövning.

Bolaget har inte inkommit med något yttrande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 4 kap. 2 § och 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska lagen (1996:242) om domstolsärenden, med vissa undantag, tillämpas i mål om viten. Lagen om domstolsärenden innehåller inga bestämmelser om rättskraft. Av förarbetena till lagen framgår att en bedömning av frågan om rättskraften för olika typer av ärenden inte sällan förutsätter en ingående analys av den lagstiftning som gäller för ärendetypen (prop. 1995/96:115 s. 100).

Eftersom mål om utdömning av vite visar stora likheter med brottmål har i praxis ansetts att vid prövningen av rättskraften av ett tidigare avgörande i mål om utdömning av vite ska en jämförelse göras med vad som gäller inom straffrätten (se t.ex. MÖD 2014:18). Vid denna prövning ska bedömas dels om den tidigare ansökan har prövats i sak, dels om den dom som då meddelades ska anses avse samma gärning som den som omfattas av en senare gjord ansökan (jfr. RÅ 1993 ref. 76).

Nämnden har anfört att den första ansökan ska anses ha avslagits på formell grund utan prövning i sak, i likhet med vad som skett i MÖD 2014:18. I det fallet hade en ansökan om utdömning av vite inkommit före dess att tiden för fullgörande av föreläggandet hade löpt ut. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade att mark- och miljödomstolen ansett sig av formella skäl vara förhindrad att pröva ansökan och att någon prövning i sak inte hade skett.

Om en ansökan om utdömning av vite kommer in före tidpunkten vid vilken tiden för fullgörande av ett föreläggande löper ut, föreligger av formella skäl hinder mot att pröva ansökan i sak eftersom prövningen i så fall rör en eventuell framtida överträdelse. I sådant fall ska ansökan avvisas. Motsvarande formella hinder finns inte när ansökan kommer in efter att tiden för fullgörande har löpt ut, eftersom det i så fall är möjligt att överträdelse har skett i enlighet med vad sökanden gör gällande.

I det nu aktuella fallet har den första ansökan om utdömning av vite inkommit efter att tiden för fullgörande löpt ut och mark- och miljödomstolen fann inte något formellt hinder mot att pröva ansökan i sak. Efter prövning av de grunder som sökanden anfört,

bland annat att överträdelse skett vid visst datum, fann domstolen att ansökan om utdömande av vite skulle avslås eftersom överträdelse inte hade skett vid den tidpunkt som sökanden gjorde gällande.

Frågan är då om mark- och miljödomstolens tidigare avgörande i sak ska anses avse samma gärning som den som omfattas av nu aktuell ansökan.

Inom straffrätten anses rättskraften omfatta, förutom omständigheter som åklagaren har åberopat till stöd för åtalet, också sådana omständigheter som åklagaren kunnat åberopa i den första rättegången med stöd av 45 kap. 5 § tredje stycket rättegångsbalken. Nya uppgifter om tid för gärningens förövande under pågående rättegång brukar betraktas som en justering av åtal som kan tillåtas med stöd av nämnda bestämmelse, eftersom den anses ingå i samma gärning (se Ekelöf m.fl., Rättegång, andra häftet, publicerad i Zeteo den 14 augusti 2015, sid. 168 ff.).

Nämnden har till grund för sin begäran om utdömande av vite åberopat samma omständigheter som i den tidigare prövade ansökan, förutom att överträdelsen ska ha skett den 22 juni 2018 istället för den 21 juni 2018. Mot bakgrund av vad som anförts ovan om rättskraftens omfattning, anser Mark- och miljööverdomstolen att uppgiften om vid vilket datum överträdelse av föreläggandet ska ha skett är en omständighet som omfattas av det tidigare avgörandets rättskraft. Mark- och miljödomstolen har därför varit förhindrad att pröva nämndens nya ansökan om utdömande av vite.

Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2019-09-30

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Johan Svensson och Li Brismo samt tf. hovrättsassessorn Liisa Seim Sehr, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Emil von Schinkel.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:4

SLUTLIGT BESLUT
2018-11-30
Meddelat i Växjö

Sid 1 (5)
Mål nr M 4350-18

Sökande

Malmö stad, Miljönämnden

Motpart

Glans Experten i Malmö AB

SAKEN

Ansökan om utdömande av vite gällande fastigheten XX, Malmö kommun; nu fråga om avvisning

BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar ansökan.

Dok.Id 463656

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100
E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Miljönämnden i Malmö stad (nämnden) har den 9 april 2018 genom miljöförvaltningen fattat delegationsbeslut att förelägga Glans Experten i Malmö AB (bolaget) på fastigheten XX i Malmö att, senast fyra veckor efter det att föreläggandet vunnit laga kraft:

1. Se till att samtliga kemikalier och farligt avfall förvaras med sekundärt skydd. Punkten förenas med ett vite på 3 000 kronor.
2. Säkerställa att säkerhetsblad för kemikalier finns lättillgängliga i närheten av kemikalierna. Punkten förenas med ett vite på 2 000 kronor.
3. Skriftligen meddela miljöförvaltningen när den senaste 5-årsbesiktingen av oljeavskiljaren gjordes, alternativt genomföra sådan, och skicka in en kopia på rapporten till miljöförvaltningen. Punkten förenas med ett vite på 15 000 kronor.
4. Skicka in kopia till miljöförvaltningen på rutin för spill, alternativt upprätta en sådan, och skicka in kopia till miljöförvaltningen. Punkten förenas med vite på 3 000 kronor.
5. Placera ut absorberingsmedel samt tydligt uppmärkta kärl för förbrukat absorberingsmedel i nära anslutning till kemikalierna. Punkten förenas med ett vite på 2 000 kronor.
6. Inkomma med en ledningskarta över fastigheten. Punkten förenas med ett vite på 2 000 kronor.

Nämnden har tidigare ansökt om att bolaget på fastigheten XX i Malmö skulle förpliktigas att betala ovan förelagt vite men mark- och miljödomstolen avslog, genom dom i mål M 3410-18, ansökan. Detta eftersom föreläggandet ännu inte hade överträtts den 21 juni 2018 i enlighet med nämndens yrkande och grunder.

Nämnden har nu återigen ansökt om utdömande av vite hos mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden yrkar att bolaget ska förpliktas att betala vite med sammanlagt 24 000 kronor för överträdelsen av punkterna 1, 2, 3, 5 och 6 i föreläggandet enligt följande:

- 2 000 kronor för punkterna 2, 5 och 6 vardera.
- 3 000 kronor för punkten 1.
- 15 000 kronor för punkten 3.

Ansökan avser överträdelse den 22 juni 2018.

Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande. Föreläggandet har vunnit laga kraft. Beslutet har delgivits bolaget genom firmatecknaren G.A.M.N. den 2 maj 2018. Beslutet har inte överklagats.

Efter att föreläggandet har delgivits har bolaget inkommit med en redovisning av de efterfrågade uppgifterna i enlighet med föreläggandet. Miljöförvaltningen har meddelat bolaget att flertalet av punkterna i föreläggandet inte är uppfyllda och begärde härigenom in kompletterande uppgifter från bolaget. Därefter har bolaget inte inkommit med några ytterligare uppgifter till miljöförvaltningen i enlighet med föreläggandet och bemötandet.

I och med att de efterfrågade uppgifterna inte inkommit till nämnden inom utsatt tid anser nämnden att vitesföreläggandet har överträtts den 22 juni 2018 med avseende på punkterna 1, 2, 3, 5 och 6 och att vite ska dömas ut.

Bolaget bestrider yrkandet och hemställer att målet avskrivs.

Till stöd för sitt bestridande har bolaget anfört bl.a. följande. Bolaget har redan svarat på alla punkterna i nämndens föreläggande genom e-post till ansvarig miljöinspektör på miljöförvaltningen. Bifogad e-postkonversation innehåller ett punktvis bemötande enligt vilket bolaget har bifogat en bild över sekundärkärl med alla kemikalier, och bilder över säkerhetsdatablad. Vidare har bolaget varit i kontakt med flera olika företag

för 5-års besiktning av oljeavskiljaren, men att inget av dessa hade tid inom de närmaste månaderna att utföra besiktningen. Bolaget har även bifogat en bild över absorberingsmedel. Avslutningsvis har bolaget varit i kontakt med fastighetsägaren som lovat att inkomma med en ledningskarta över fastigheten. Den kommer att skickas över till miljöförvaltningen när den har inkommit till bolaget.

SKÄL FÖR BESLUT

Utdömande av vite utgör en straffliknande påföljd. Om brister i en ansökan om utdömande av vite leder till att ansökan ogillas bör det normalt inte vara möjligt att därefter få en ny ansökan om utdömande av vite avseende samma sak prövad. Mark- och miljööverdomstolen har emellertid i dom den 4 juni 2014 mål nr P 11053-13 (MÖD 2014:18) ansett att det inte förelåg hinder att ta upp nämndens nya ansökan till prövning i det fall nämndens första ansökan avslogs på grund av formella skäl och därmed inte innebar prövning av ansökan i sak.

I anledning av ovanstående måste domstolen förts ta ställning till om den aktuella ansökan om utdömande av vite kan tas upp till prövning i sak, trots att en motsvarande ansökan tidigare avslagits av domstolen.

Mark- och miljödomstolen har den 5 september 2018 i mål nr M 3410-18 avslagit nämndens ansökan om utdömande av vite. Nämnden har som grund för yrkandet angett att vitesföreläggandet har överträtts den 21 juni 2018 avseende punkterna 1-3 och 5-6. Mark- och miljödomstolen bedömde, i sin prövning av den tidigare ansökan om utdömande av vite, att bolaget vid den av nämnden angivna tiden för överträdelsen ännu inte hade överträtt föreläggandet och att överträdelsen av föreläggandet kan anses ha inträffat först den 22 juni 2018. Nämnden har i den nu aktuella ansökan gjort gällande att överträdelsen har inträffat den 22 juni 2018.

Domstolen har i mål om utdömande av vite att pröva bland annat om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har överträtts. Mark- och miljödomstolen har i sitt

första avgörande avslagit ansökan om utdömning av vite. Detta eftersom föreläggandet ännu inte hade överträtts. Mark- och miljödomstolen bedömer, vad gäller den nu aktuella ansökan, att domstolens första avgörande innebär att ansökan om utdömning av vite prövades i sak. Domstolen är därför förhindrad att ta upp en ny talan om utdömning av det förelagda vitet till prövning. Nämndens ansökan ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-11)

Överklagande senast den 21 december 2018.

Lena Stjernqvist

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Föredragande har varit beredningsjuristen Ewa Svensson.

Hur man överklagar

MMD-11

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från beslutets datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i beslutet.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillsämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se